داستانی خواکورک یان ئەنفالی هەشت؟.. عەلی مەحمود محەمەد

ناوچەی خواكورك سەر بە قەزای سیدەكانە، نزیكەی 30 گوندە، روپێوی خاكەكەی دەوروبەری 150 كم دووجا یە، بە هۆی ئەوەی زۆربەی دەهاتەكانی ناوچەكانی خواكوڕك و لۆلان و حەیات بە زۆرەملێ ڕاگوێزرابوونە قەزای دیانا وە ئۆردوگاكانی كەسنەزان و دەگەڵە و قوشتەپە و ...... هتد، بەیە لە كاتی پرۆسەی ئەنفال خەڵكێكی زۆر كەم لەم ناوچەیە دەژیان، بە هەر هەمووی خۆی نادا لە چەند سەت ماڵێك، ئەوانەی لەوێ بوون زۆربەیان پێشمەرگەو بنەماڵەكانیان و راكردووەكانی سەربازی و مەڵدارەكان بوون، لە گەڵ هاووڵاتییەكی كەمی خەڵكی ڕەسەنی ناوچەكە، سەرباری ئەوەی پاسداریش بنەو بارەگەیان لەوێ دانابوو، هاتوچۆیان درووست كردبوو لەوێوە بۆ ئێران لە ڕێگای خنێرەوە، پارتی و حیزبوڵاكان"ئەدهەم بارزانی، شێخ محەمەد خالید" دەیان هێنان و دەیان بردن، جگە لە هات و چۆی ئۆتۆمبێلی پاسداران، تەنانەت باسی نیشتنەوەی كۆپتەری پاسداریش وەك سەرگەڵوو دەكرێت لە گەلی ڕەش.

ئەم ناوچەیە بە بەراورد بە ناوچەكانی پرۆسەی 7 ئەنفالی پێشوو، كە ئەنفالی یەك و دوو بچووكترین پانتاییان هەبوو، پانتایی جوگرافیای شەڕی خواكورك نزیك یەك بە نۆی جوگرافیای ئەنفالی یەكە، بەڵام ناوچەیەكی ستراتیژی گرنگە بە تایبەت لە رووی سەربازی و سیاسییەوە، هەر سێ وڵاتی عێراق، ئێران، توركیا لەو خاڵە یەك دەگرنەوە.

شەڕی خواكورك لە بارودۆخێكدا كرا، حكوومەتی عێراقی لە چوار ئەنفالی پێشوو" 1،2،3،4 ″ سەركەوتوو بوو، لە ئەنفالی 5،6،7 بەرەو رووی بەرگری بوەوە، كۆنترۆڵكردنی نزیك 102 ڕۆژی ویست.

داستانی خواكورك (19ی تەمووز تاكو 5 ی ئەیلوولی 1988)، واتا 49 ڕۆژی خایان، دوو ڕۆژ دوای ڕەزامەندی ڕێكەوتنی ئێران و عێراق بە راگرتنی جەنگ دەستی پێكرد، یەكێكە لەو شەڕە دژوارانەی كە تیایدا ڕژێمی بەعس چەندین فرقەی هەردوو فەیلەقی (1 و 5)ی سەربازو هێزە تایبەتەكانی 66 و 68 و بە هەزاران جاش و جۆرەها چەكی قورس لە تانك و فڕۆكەوە هێرشی بە ناوچەی خنێرەو دۆڵی ڕەش و خواكورك و سێگۆشەی سنووری عیراق، ئێران و توركیا ئەنجامدا، كەی هێزەكەی رژێمی عێراقی بە 30 هەزار كەس مەزەندە دەكرا، لە بەرامبەردا چەكی قورسی هێزی پێشمەرگەش بریتی بووە لە تەنیا 3 ئۆپ (120 ملم) و

ژمارەیەك دەشكێ، كە هەندێكیان بە باشی كاری نەكردووە.
پەلامارەكەی سوپای عێراقی بە مەبەستی لەناوبردنی تەواوی هێزی پێشمەرگەی لایەنەكانی بەرەی كوردستانی و دەرەوەی بەرەی كوردستانی" بەرەی كوردستانی كە دوو مانگ و 12 رۆژ پێش ئەو مێژووە لەو جێگایە راگەیەنرابوو" هێزەكانی دەرەوەی بەرەی كوردستانی بریتی بوون لە " ئالای شۆڕش و حیزبوڵاكان"، هەروەها كۆنترۆڵكردنی سنوور و رێگا گرتن لە خەڵكی ناوچەی خاتمە ئەلئەنفالی"ئەنفال" بادینان" 26 رۆژ دواتر بەڕێوە چوو، لەوەوە خەڵكیان رزگار بكەن و بچنە ناو ئێرانەوە، كەی جەنگەكە بە داستانی خواكورك لە ناو كوردستان بەناو بانگە.
شەڕی خواكورك هێرشی سوپاو جاشی حكوومەتی عێراقی بووە دەسپێچك لە خنەرەو گەلی رەش ەوە بە هەموو ناوچەی خواكورك، بە پێی ئەو گەڵانەوەیەی پێشمەرگە بەشداربووەكانی باسی دەكەن لە نێوان 1988-7-19 تاكو 1988-9-5 بەردەوام بووە، واتا 49 رۆژی خایاندووە، هەندێكیش كاتەكەی بە 51 رۆژ دەدەنە قەڵەم، لە سەرەتادا لە بەری گوندی خنەرە كە دەكەوێتە بەری رۆژهەڵاتەوە دەستی پێكردووە.
لەم داستانە هێزەكانی پارتی دیموكراتی كوردستان وەك هێزی مرەیی بە پلەی یەكەم پێشمەرگەیان هەبووەو بەشدار بوونە" حیزبوڵا بە نزیك 300 پێشمەرگە" بەڵام رۆڵی دیاریان نەبووە تەنانە وەك ئاش یش" و حیزبی شیوعی عێراق"60 بۆ 80 پێشمەرگە" و ئالای شۆڕش بە" 30 پێشمەرگە" و پارتی گەل بە نزیك 30 پێشمەرگە، كەی گشتییان نزیك 1000 پێشمەرگە بوونە، جگە لە هێزی بەرگری و خۆبەخشان لە دیوی رۆژهەلاتەوە هاتوونە، بەشداری شەڕ و هاوكاری جۆراوجۆری زۆریان هێناوە بە بەرەكانی جەنگ، ئەوانیش سەدان بە سەرەوە بوونە، هەرچەندە بەڕێز مەسعود بارزانی لە یاداشتەكانیا لە دوو جێگا باسی بەشداربوونی شەڕی خواكورك دەكات و دەڵێت" شەڕەكە دیسانەوە كەوتەوە سەر شانی پێشمەرگەكانی پارتی و، حزبی شیوعیش لە گەڵ هێزەكانمان مانەوە، لە هەموو حیزبەكانی تر ناوچەكەیان جێهێشت و هیچ بەرگرییەكیان نەكرد. ل231……ئەم هێزانە بەشدارییان لە بەرگرییەكاندا كردووە: هێزەكانی بارەگای سەركردایەتیی شۆڕش و هێزەكانی لقی چوارو سێ و دووی پارتیمان و هێزی بارزان و هێزی ئاوارەو بەرگریی مللی و مەفرەزەیەكی پێشمەرگەكانی حزبی شیوعیی عێراق كە هاوپەیمانمان بوو …. 242″، بە بەشداربووانی حشع یش بە مەفرەزەیەكیان دەداتە قەڵەم، بەڵام ئەوانیش لە نووسراوە یاداشتییەكانیان باسی رۆڵی كاریگەرو قەوارەی زۆر زیاتری خۆیان دەكەن، هەروەها ئاماژە بە بەشداری ئاش و گەل لە شەڕەكە دەكەن، ئەم گفتوگەو رۆڵەی لایەنەكان بە خۆیان جەدەلەم پەیوەند نییە بە بابەتەكەمانەوە.

ناوچەکە ناوچەی باڵا دەستی پارتی و حیزبوڵاکان بووە، بارەگای سەرەکی حشع و پارتی گەل و ئاڵای شۆڕشی لێبووە، پارتی و حیزبوڵا بارەگاکانیان لە دیوی ئێران بووە، لە گەڵ کۆمەڵێك کەسایەتی سیاسی ئێرانی لە حیزبی تودەی ئێران و چریکەکانی فیدایی خەلقی ئێران باڵی ئەکسەریەت و حیزبی دیموکراتی کوردستان باڵی خەتی کۆنگرەی چوار میوانی حشع بوونە، یەکێك لە پیشمەرگەکانی چریك لەو داستانە کە پێشمەرگەی حشع بووە گیانی بەخت دەکات بە ناوی مام عەلی خەڵکی شاری سەقز مامۆستای فیزیا بووە.
لە پەلامارەکەی سوپای عێراقی بۆ ناوچەی خواکورك، ئەم هێزانەی سوپای عێراق و جاش بەشدار بوونە، بە پێی گێڕانەوەی پدك:

1. فرقەی ٣٣ سەربە فەیلەقی ٥.
2. فرقەی ٤٥ سەربە فەیلەقی ١.
3. فرقەی ١٨.
4. فرقەی ٣٥
5. لیوای ٦٦ی هێزی تایبەت
6. لیوای ٦٨ی هێزی تایبەت (قوات خاصە).
7. لیوای ٧٠٢ی پیادە (مشات).
8. فەوجی یەکی مغاویر لە فرقەی ٣٣.
9. لیوای ٤٠٢ی پیادە.
10. لیوای ١٢٠ی مغاویر.
11. لیوای ٢ی هێزەکانی ناوخۆ.
12. فەوجی ٣ی لیوای دووی مغاویر و فەوجی یەکی سەربەخۆی مغاویری سەربە فیرقەی٣.
13. هێزی چەکدارانی بەکرێگیراو (جاش) (افواج خفیفە).
14. پێنج کەتیبەی تۆپی مەیدانی و ژمارەیەك تۆپی هاوەن.
15. سێ کەتیبەی تانك.
16. ژمارەیەکی زۆر فڕۆکەی جەنگی و هەلیکۆپتەر.
    لە گەڵ 30 فەوجی جاشی سووك.

کێ و چەند کەس ئەنفالکرا؟

کاتژمێر10:30ی بەیانی ڕۆژی چوارشەممە ڕێکەوتی 27-7-1988 سوپای بەعس هێرشێکی مەزنی غافڵگیرانەی لەژێر ناوی (توکلت علی اللە) بۆ ناوچەکە دەستپێکرد، لە سەرسەلەوە بەرەو سیارە پێشڕەوی کرد کە دەکەوێتە بەرزاییەکانی شەخانەك” پێشتر بۆ ناوچەی خنەرە لە

رۆژهەڵاتی ناوچەكە هێرشی کردبوو”، چەند ئۆتۆمبێلێکی خەڵك كەوتنە بۆسەیانەوە، لە ئەنجامدا هاوڵاتییەك بەناوی مستەفا ساڵەح و عومەر مستەفا سەڵەح تەمەن 12 ساڵ كوڕی ناوبراو دەستگیرکران و ئیتر سەرنگون کران.

ئەم باوك كوڕە بوونە یەكەم و دوا ئەنفالكراوی پرۆسەی ئەنفالی 8، هەرچەندە بە پێی ئەو بەڵگەنامەیەی كە لە بەردەستە پرۆسەكە لە رێكەوتی 3ی ئاب و بۆ 9ی ئەلول وەك پرۆسەی ئەنفال ئەنجامدراوە، ئەو كارە مێژووی□ك□ی ناچێتە چوارچێوەی پرۆسەی ئەنفالی 8 ەوە.

ئەو خەڵكەی دیكە كە لە ناوچەكە جێگیر ببوون، لە بنەما□□□ی پێشمەرگەو راكردووەكانی جەنگ و هاوڵاتییەكانی ناوچەكەو مەڕدارەكان، بە سەلامەتی دەرباز بوون و چوونە ناو ئێرانەوە، هاوكات بە پێی وتەی هاوڕێ پشكۆ شەش پەنجە پێشمەرگەی ئاش و بەشداربووی شەڕەكە ژمارەیەك هاووڵاتی ناوچەی ئەنفالی بادینانیش بەو ناوچەیەیا پ□□□ینەوە بۆ ناو ئێران و لە تەڵەی ئەنفال رزگاریان بووە.

بەكار هێنانی چەكی كیمیاوی

لە شەڕی خواكورك بۆ بەكارهێنانی چەكی كیمیاوی بۆچوونی جیاواز هەیە لە بەكار هێنان و نەهێنان‌دا، ئەوانەی پ□ی□ان وایە بەكارهێنراوە دەڵێن 60 پێشمەرگە لەو پەلامارە كیمیاوییە بریندار بووە.

دكتۆر غەفار پێشمەرگەی حشع كە سەرپەرشتی تیمی پزیشكی تەواوی بەرەی جەنگەكەی هەموو پارتەكانی كردووە دەڵێت” ئێمە لە بەرزایی بووین و ئەوان لە خوارمانەوە بوون، دەترسان دوكەڵەكە بۆ خۆیان بگەڕێتەوە بۆیە چەكی كیمیاویان بەكار نەهێناوە، لە بەرەكانی دیكەش ئەگەر بەكار هێنرابێت دەبوایە ئێمە چارەسەرمان بكردبانایا، یان بە نامە و ئیمزای من بناردرانایا بۆ ئێران”، بەڵام هاوڕێ پشكۆ شەش پەنجە دەڵێت”لە سەرەتای ئۆپەراسیۆنەكە لە قۆڵی گەلی ڕەش چەكی كیمیاوی بەكار هات، ئێمە لەو قۆڵە نەبووین، بەڵام بە دڵنیاییەوە لەوێ بەكارهات، بریندار هەبوو بە چەكی كیمیاوی، نازانم ژمارەیان چەند بوو. بەڵام لە بەرگریەكەی دوا هێلی سنوور واتا قەبری زاهیر چەكی كیمیاوی بەكارنەهات، هەرچەندە ئێمە لە هەموو ئەو تۆپ و رۆكێتە دوكەڵاویەكان دەترسان، بەڵام بەكار نەهات”. پشكۆ هۆكاری بەكار نەهێنانی چەكی كیمیاوی دەگی□□ن□تەوە بۆ”ڕەنگە هۆكاری بەكارنەهێنانی ئەوەبێت كە 1- سەنگەرەكانی پێشمەرگە لە لە بەرزاییەكانی زنجیرە شاخەكان بوو و دوژمنیش لە

دۆڵەکان بوو کە زیان زیاتر بەخۆیان دەگەیشت. 2- هێلی سنووری ئێران – تورکیا بوو، شەڕی عراق ئێرانیش وەستابوو”.
بەڵام بارزانی بەم شێوەیە باسی لێدانی کیمیاوی دەکات” لە کاتژمێر سێ بەرەبەیانی 3ی ئابی 1988 و لە رێی فڕۆکەیەکی پیلاتۆس پی سی 7 ەوەو بە چەکی کیمیاوی شاری شنۆو چەندین بنکە و بارەگای پێشمەرگەی لە گادەر، شنۆ و خواکورك بۆردومان کرد کە بە هۆیەوە 60 پێشمەرگە بریندار بوون ل231″، ئەوەی روونە ناوچەی شنۆ لە 1988-8-2 کیمیاباران کراوەو قوربانیان لە پرۆسەی دادگایی فرانس ڤان ئانرات لە هۆڵەندا بەشدارییان کردووە.
کاتژمێر 2:45 بەیانی رۆژی سێشەممە 1988-8-2، فڕۆکەکانی عێراقی بە گازی خەردەل و مێشك بۆمبارانی شاری شنۆی سەر سنووری باشووری کوردستان دەکەن”هاسنووری ناوچەی ئەنفای 8″، 8 گەڕەکی باشوورو رۆژئاوای شارەکە دەگرێتەوە، دوای بۆمبارانەکە بۆ پشکنینی سکالای حکوومەتی کۆماری ئیسلامی ئێران شاندێکی نەتەوە یەکگرتووەکان سەردانی شاری شنۆ دەکەن، ژمارەی بەرکەوتووان بە 2620 کەس دەدەنە قەڵەم، وە بە بڕیاری ژمارە 612 ئەنجومەنی ئاسایش عێراق تاوانبار دەکات، ئەمە لە کاتێك روودەدات 16 رۆژ پێشتر ئێران و عێراق رێکەوتنامەی ئاگر بەستیان واژۆ کردبوو.
ئەگەر کیمیابارانکردنی شاری شنۆی سنووری بەرەی شەڕی خواکورکی گرتبێتەوە، ئەوا پرۆسەی ئەنفالی 8 یش بە لێدانی کیمیاوی دەستی پێکردووە، هەر ئەم قەیرانەش بە هۆی تەداخولی نەتەوە یەگرتووەکانەوە،ا دەکات ل رۆژانی داهاتوو بە تایبەت لە بەرەی قەبری زاهیر کە شەڕێکی بەرەیی بووە چەکی کیمیاوی بەکار نەهێنرێتەوە چونکە هاوسنووری دوو وڵات بووە بە تایبەت ئێران.

پاسدار لە خواکورك

ناوچەی خواکورك لە ناوەڕاستی هەشتاکان بەدواوە ببوو□ جێگای رمبازێنی سوپای پاسداران و قەرارگای رەمەزان، بە تایبەتیش حیزبوڵاکان، ئەوان هێندە تێکەڵ بوون لە گەڵ سوپای پاسداران وەك بەشێك لە حیزبوڵا جوڵەیان دەکرد، ئەو کات حیزبوڵا موچەشیان 165 دیناری عێراقی بوو، دوو جاری جاشێکی فەوجە خەفیفە و 17 جاری پێشمەرگەی شیوعی و سێ جارو نیوی پێشمەرگەی یەکێتی وچەندین جاری پارتیشیان وەردەگرت، باسی ئاش و لایەنەکان دیکە مەکەن، چەکداری تێرو پۆش و پوختەو ئیسراحەت بوون.
پاسداران جگە لەوەی بۆ جەنگە هاوبەشەکان و کاری هەواڵگری پێویستیان بەم بارەگایانە هەبوو لەم ناوچەیە، هاوکات ئەو ناوچەیە شوێنی پەڕینەوەی پێشمەرگەکانی دیموکرات و کۆمەڵە بوون بۆ ئەودیوی

سنوور، چەندین هێزی کاریگەری دیموکرات وەك هێزەکانی کۆڵەشین و ئاگرین و ...... ڕێگایان لێوەوە بووە، وە پێشمەرگەی گوردانی 22ی ورمەی کۆمەڵە، بۆیە کۆنترۆڵکردنی ئەم ناوچەیە بۆ کۆماری ئیسلامی ئێران بە کەڵك بوو، تا سەرچاوەی چالاکییەکانی پێشمەرگەکانی ڕۆژهەڵات لە سەرچاوەوە بگرن لەو ڕۆژگارە چالاك بوون، بۆیە پاسدار بنکەو بارەگای زۆری تێدا دانابوو، ڕێگایان کردبووەوە، هات و چۆی ئەم دیوو ئەو دیوو راستەوخۆ بۆ ئۆتۆمبیل هەبوو، بە تایبەتیش دۆڵی ڕەش بارەگای سەرەکی پاسدارانی لەبووە تا ئاستی نیشتنەوەی کۆپتەری ئێرانی، کە هێرش دەستی پێکردووە، چەك و تەقەمەنیان هەموو تەقاندەتەوە هەڵاتوونە.
بە پێی سەرچاوەکانی پارتی، ڕۆژی سێشەممە ڕێکەوتی 26-7-1988 سەید باقر تەبا تەبایی فەرماندەی قەرارگای نەسری ڕەمەزانی سوپای پاسداران، لەگەڵ دەستەیەك پاسدار و چەند چەکدارێکی حزبوڵڵای کوردی عێراقی بە مەبەستی گواستنەوەی بارەگایان لە گەلی ڕەشەوە بۆ ناو خاکی ئێران، کە بە پێی ڕێکەوتنی ئێران -عێراق دەبوایا بکشێنەوە، سەردانی گەلی ڕەشیان کردبوو، ئاگاداری ئەوە نەبوون سوپای عێراقی ڕێگاکەی کۆنترۆڵ کردووە، کەوتوونەتە کەمینی هێزەکانی عێراق و هەموویان دیلکراون و هەر لەوە گوللە باران کراون، هەرچەندیشە 9 ڕۆژ بوو بڕیاری تەقە وەستان لە نێوان ئێران و عێراق درابوو.

بۆچی ئەم شەڕە ئەنفالی 8 ە

تا ئێستا شەڕی خواکورك لە ئەدەبیاتی سیاسی و لە نووسینەوەی مێژوو بە بەشێك لە ئۆپەراسیۆنی ئەنفال هەژمار نەکراوە، ئەمە پرسیاری چەند ساڵەی من بوو، چ لە ناو نوسینەکانمدا دەرم بڕیووە، یاخود لەگەڵ نووسەرانی وەك خاتوو عەدالەت عومەر و کاك شاخەوان شۆڕش گفتوگۆمان کردووە، ئەم پرسیارەم لە زووەکەوە بۆ درووست بووە بۆ ئەم شەڕە لەم کات و جوگرافیایە پەیوەندی نەبێت بە پرۆسەی ئەنفالەوە؟، زۆر جار ئەو بەڵگەنامانەم بەر چاو دەکەوت یان گوێم لە کەسانی وەك تاوانبار نزار خەزرەجی دەبوو، کە پرۆسەی ئەنفالی هەشت و خاتمەت ئەنفالی لە یەکتر جیا دەکردەوە، ئەوەی نزار خەزرەجی چونکە ئەنفالی چواری بە سێ لەو لەدوانانەی دیاریدەکرد بە پێی شوێنی جوگرافیا کە هاوسنووری دوکانە، بۆیە ناو هێنانی ئەنفالی 8 و نە لە لایەن ئەوەوە بۆ من جدی نابوو.
سێ جار دەستەواژەی ئەنفال لە بەیاننامەی سەربازی عێراقی هاتووە، دووی یەکەم بە پرۆسەکانی ئەنفالی یەکەم و دووەمە" 3109،3087 " سێیەمیش ژمارە" 3226 "بە پێی ئەوەی ژمارەی لە گەڵدا نییە وەك

دووەم، وە دووری ژمارەکەی پێی دەچێت بە کەتا ئەنفال بەکار هاتبێت، بۆیە ئەنفالەکانی 3،4،5،6،7،8 بە بەیانی سەربازی کۆتاییان نەهاتووە، تەنها ژمارەکانیان لە ڕێگەی نووسراو نامە سەربازییەکانەوە دیاری کراون.

تا ئێستا پەرتووکی جینۆساید لە عێراقدا وەك مانفیستەی نووسینەوەی مێژووی ئەنفال سەیر کراوە، ئەو پەرتووکە وەك نووسراوەکی پیرۆز مامەڵەی لە گەڵ کراوە، لە راستیدا چەندە بۆ پرسەکە گرنگ بوو، چەندە رۆڵی هەبوو لە ناساندنی دۆزە لە ئاستی جیهانیدا، هەندێش تژییە لە هەڵەو کەموکوڕی، تا ئێستا بە کفرمان زانیووە هەڵەکانی دیاریبکەین و پێچەوانەی بڵێین، بەڵام کاتی شکاندنی ئەو پیرۆزییە، تەنانەت لە دیاریکردنی ژمارەی پرسەکانی ئەنفالیش، یەکێك لەو هەڵانە دیاریکردنی ژمارەی قۆناغەکانی ئەنفالە بە هەشت قۆناغ، بە پشکنینی چەو پەی ئەم چەند رۆژە، بەم دەرکەوت بەڵێ پرسەی ئەنفال نۆ قۆناغە، دوای ئەوەی بۆم روون بووەوە کە شەڕی خواکورك پرسەی ئەنفالی 8 ە، وەك لە ئاماژەی هەردوو بەڕێزان مامۆستایان" جەمال مەجید فەرەج و کۆسرەت ئەکرەم عەوڵا " لە نامەی ماستەرنامەکانیان بەناوی" جینۆسایدی باشووری کوردستان و پرسەی ئەنفالی یەك، کەیە لە شاڵاوی ئەنفالی چواردا- توێژینەوەیەکی مێژوویی-زارەکی یە، نامەیەکە، کۆسرەت ئەکرەم عەوڵا نووسیوویەتی- زانکۆی کۆیە بەشی مێژوو "هاتووە، کە ئەنفالی هەشت جیایە لە ئەنفالی کۆتایی، پاش پشکنینی ئەو بەڵگەنامەیەی ئەوان بڵاویان کردۆتەوە کە پێشتریش بەرچاوم کەوتبوو، بەڵام بەهۆی ئەوانەوە سەرنجم زیاتر چووە سەری، وە ئەو بەڵگەنامانەی خۆم هەمبوو، وە زاکیرەی ئەو رۆژانەی خۆم لەناو واقیعی ئەنفال بووم، وە گفتوگۆ لە گەڵ ژمارەیەك لە بەشدارانی داستانی خواکورك، کە بەشێك لەو شەڕە 49 رۆژییە بە پێی نووسراوەکەی سوپای عێراقی تا 9ی سێپتەمبەر بەردەوام بووە واتا بەتێ 53 رۆژ، 38 رۆژی دەچێتە ناو پرسەی ئەنفالی 8ەوە، بە پێی ئەو بەڵگەنامەیەی ئەو دوو بەڕێزە بڵاویان کردۆتەوە، ئەگەر لە داهاتوودا نووسراوی دیکە تایبەت بە پرسەی ئەنفالی هەشت نەبێت، ئاماژە و وردەکاری زیاتری جیای تێدا نەبێت، بە پێی نووسراوە بەڵگەنامەییە سەربازییەکە ئەم ئۆپەراسیۆنە لە رێکەوتی 2ی ئۆگستەوە بۆ 9ی سێپتەمبەر بەردەوام بووە، دیارە ئەم پرسەیەش وەك قۆناغی ئەنفالی 5 و 6 و 7، بەهۆی بەرگری هێزی پێشمەرگەوە بە تایبەت لە سەنگەری خاڵی قەبری زاهیر دووا پنتی سنووری عێراق لە گەڵ ئێران و تورکیا پرسەکەی دوا کەوتووە، کە تەنها لەم خاڵە زیاتر لە مانگێك بەرگری کراوە.

ئەنفالی 8 لە زمانی بەڵگەنامەکانی بەعسەوە

ناوی کۆی پرۆسەکە بۆ ئەنفال، وە ژمارەبەندی ئۆپەراسیۆنەکان لەلایەن رژێمی بەعسەوە داندراوە، وەك لە نامەو نووسراو بەیاننامە سەربازییەکانیدا هاتووە، ئەمە تەنها تایبەتمەندی یاسایی ئەو پرۆسەیە کە جینۆسایدە ناومانە بۆ کۆی تاوانەکەوە، بۆ ناولەنان و جیاکردنەوەی پرۆسەکان و مێژوویان و جوگرافیاکانیان کەڵك لە بەڵگەنامە جۆراوجۆرەکانی بکەری تاوان وەردەگرین، وە بکەریش ناو دادەنێت.

بە پێی نووسراوێکی سەربازی کە راپۆرتی سەربازی پوختەی وردەکاری پلانی جێبەجێکردنی پرۆسەی ئەنفالی هەشتە بە دوو قۆناغ جێبەجێکراوە، لە رێکەوتی 2ی ئاب بۆ 27ی ئاب، 3ی سێپتێمبەر بۆ 9ی سێپتێمبەر لە ناوچەی خەزنە، دەکەوێتە تەنیشت گوندی شێخانەك، لە دامێنی زنجیرە چیای خواکورك وەك ناوە فەرمییەکە، هەردوو فرقەی 33 و 45، لە گەڵ لیوای 6ی هێزە تایبەتەکان و حەوت فەوجی جاش (“فەوجی ژمارە 1، فەوجی قەدری محەمەد ئەحمەد زێباری”، “فەوجی ژمارە 6، فەوجی حوسێن حەمەد خدر سورچی”، “فەوجی ژمارە 11، فەوجی بەهرامی شەمەی هاروون”، “فەوجی ژمارە 23، فەوجی عاسیف ئەحمەد ئاغای زێباری”، “فەوجی ژمارە 77، فەوجی عومەر خدر حەمەد ئاغای سورچی و نەجمی کوێی”، “فەوجی ژمارە 108، فەوجی محەمەد جەوهەر گۆران”، “فەوجی ژمارە 219، فەوجی زەید عومەر خدر سورچی”) تیایدا بەشدار بوونە، هێزەکە بە دوو ئاراستە جوڵەیان کردووە، ستوونی یەکەم لە 2ی ئەگست کاتژمێر 8:30ی شەو لە روباری رەزگە پەڕیونەتەوە بۆ گوندی خەماری کە لە لێواری روبارەکەیە، ستوونی دووەم بۆ ئاراستەی چیای ئاشمە جوڵاوە.

بە پێی نووسراوەکە هەردوو ستوونەکە ئەم گوندانەیان سوتاندووە، کە لە راستەدا ماڵی زۆر کەمی تێدا بووە” خورمال، زێبارە، ئاشمە، کلانوادە، کانی رێش”.

چۆن لە ئەنفالی 1 سوپای عێراقی دوو رۆژ دواتر سەرکەوتنی خۆیان راگەیاند، تەنانەت لە ئەنفالی دووش، لە ئەنفالی 8 یش 4 رۆژ دواتر سەرکەوتنی خۆیان راگەیاندووە.

بەراوردکردن

وەك بەرواری جوڵە سەربازییەکە، وەك جوگرافیای ناوچەکە بە شاخ و گوند و رووبارەوە، وەك هێزە بەشداربووەکانی سوپای عێراقی کە پێشتر لە لایەن راگەیاندنی پێشمەرگەوە بڵاو کراوەتەوەو دامان ناوە، وەك مێژووی ناوچەکەو شەڕەی خواکورك، بەراوردەکان دەریدەخەن کە پرۆسەی ئەنفالی هەشت بەشێکە لە شەڕەی 53 رۆژەی خواکورك، وە ئەم

قۆناغەی ئەنفال کە لە بەشی رۆژهەڵاتی شێروان مازنەو□ی جیایە لە پرۆسەی خاتمەت ئەنفال کە دەکەوێتە رۆژئاوای شێروان مازنەوە بە ئاراستە شاری زاخۆ، تەنها هێندەیە پرۆسەی ئەنفالی هەشت وەك مێژوو تێکەڵ بە پرۆسەی ئەنفالی 7 و 9 بووە، سەرەتا ئەنفالی 7 و کۆتایی ئەنفالی 8، چ وەك جوگرافیا هاووسنوور.

ئەنفالی کۆتایی بە فەرمی وەك لە بەڵگەنامە فەرمییەکاندا هاتووە لە رێکەوتی 28-8-1988 دەستی پێکردووە، سنوورەکەشی دەکەوێتە رۆژئاوای ناوچەی برادۆست و شێروان مازنەوە، سنووری تورکیا لە باکورەوە، ئەتروش و عەقرە لە باشورەوە، چیای بێخێر لە رۆژئاوا□ (005315)، ه□روەها بە پێی بەڵگەنامەی (تحليل عمليە الخاتمە الانفال لفترە من 28-8-1988 لغايە 3-9-1988) دادگای باڵای تاوانەکانی عێراقی، لە شێروان مازنەوە بۆ چیای موسکەو شیرین هێرش کراوە(005324)، بەڵام لە دینارتەوە کە باشووری رۆژئاوای پرۆسەی ئەنفالی بادینانە ب□ ب□□و بیرەو چیای باڵندەو بازی هێرش کراوە (005325)، ئەو هێزانەی لەو دوو قۆڵەوە بەشداری پرۆسەی ئەنفالی بادینانیان کردووە بریتین لە (قیادە قوات 45 لە شێروان مازن، قیادە قوات جحافل 5 لە دینارتێ – 0054314) ” هیچیان لە ئاو نەپەڕینەو□ تەوە بەرەو گەلی رەش و حەیات و خواکورك، هەرچەندە بۆ فەوجی جاشەکان جگە لە فەوجی 219، 6 فەوجەکەی دیکە لە هەردوو قۆناغەکە بەشدارییان کردووە، دەشێت دابەش بووبێتن، یان لە کاتی جیا بەشدار بووبێتن.

هەروەها لە نووسراوێکی دیکەدا لە وەزارەتی بەرگری عێراق- سەرۆکایەتی ئەرکانی سوپاوە دەرچووە بە ژمارە 1076 لە رێکەوتی 16-8-1988 ئاراستەی فەرماندەکانی فەیلەقی یەك، دوو، پێنج کراوە، جوگرافیای ئەرکەکانی فەیلەقەکان لە ئۆپەراسیۆنەکانی ئەنفالی تێدا دیاریکراوە، لە خاڵی ب دا، کە ئاراستەی فەیلەقی 5 کراوە، ئەرکەکانی فەیلەقی 5 بۆ خاتمە ئەنفال لە زێوە شکان- زاخۆوە بە ئاراستەی گەلی رەش دیاری دەکات، گەلی رەش چەقی ئەنفالی 8 بووە، گەلی رەش بە خاڵێکی سەربازی بۆ سوپای عێراق دیاریکراوە، کە چەقی دەستپێکی پرۆسەی ئەنفالی 8 ە بەرەو خەزنە، لەم نووسراوە گەلی رەش ناخاتە ناو بازنەی چالاکی ئەنفالی کۆتاییەوە، لە بەڵگەنامەکان دوواتردا ئەم گەلییە ستراتیجییە ناوی دووبارە نا بێتەوە لە پرۆسەی خاتم الانفالدا.

هەروەها دوو نووسراو تایبەت بە رێز لێنانی کۆمەڵێك فەرماندەی سەربازی لە سەرۆکایەتی کۆمارەوە لە بەردەستە، تیایدا بە ڕوونی هەردوو پرۆسەی ئەنفالی هەشت و خاتم الانفال لە یەك جیا دەکاتەوە، لە نووسراوی یەکەمدا کە یەك لاپەڕەیە، بە ژمار□ 5812-18-l ر□ک□وتی

1988-11-10 لە سەرۆکایەتی کۆمارەوە بۆ دیوانی سەرۆکایەتی کۆمار، بابەت ڕێڵێنان، بە واژۆی فەریق ڕوکن عەلائەدین کازم حەماد ئەمینداری نهێنی سەرکردایەتی گشتی هێزە چەکدارەکانی عێراق. ڕێز لێنان لە لیوا ڕوکن یونس محەمەد زەرب دەگرن وەك قائیدی فەیلەقی 5 بە سەرکردایەتیکردنی ئەنفالی 8 و خاتم الانفال" واتە ئەنفالی 8 یش وەك خاتم الانفال زەرب سەرکردایەتی کردووە، وە تێکەڵاوی نێوان هێزەکان هەبووە"، وە عەبدالسەلام حەمەندی ئەمین وەك ڕۆڵی نموونەیی لە ئەنفالی 8 و خاتمە ئەلئەنفال، بەڵام ڕێز لێنانی عەمید الرکن سەباح ئیسماعیل فەرحان وەك فەرماندەی ق ق 45 بەشداربووی ئەنفالی 8 بە تەنها لێی نراوە، لێرەدا زۆر بە ڕوونی هەردوو پرۆسەکە لێك جیاکراونەتەوە.
لە نووسراوی دووەمەدا، کە 3 لاپەڕەیە، ناوی 26 پلەداری تێدا هاتووە، بە واژۆی هەمان کەس لە ڕێکەوتی 1988-11-8، جگە لە دووەکەی سەرەوە لە خاڵی (ه) دا ناوی لیوا ڕوکن ڕەمزی مەحمود عەبدوڵا فەرماندەی فق مش 33 هاتووە، کە فرقەیەکی بەشدار بووی ئەنفالی 8 ە، وەك ناوی هاتووە، بۆیە دوو نیشانەی ئازایەتی لە پای بەشداریکردنی لە پرۆسەی ئەنفالی 8 پێ دەبەخشرێت، وە بڕی 1000 دیناریشی پێ دەدرێت لە هەمبەر بەشدارییەکانی لە ئەنفالەکانی دیکە (جارێکی دیکە جیای دەکاتەوە)، لە هەمان نامەدا ناوەکانی پێشووتر وەك بەشدارانی ئەنفالی 8، جیا لە ئەنفالی کۆتایی ئاماژەی پێدراوە.

ساغکردنەوە

دوای گفتوگۆیەکی زۆر لە گەڵ هاوڕێیانم بەڕێزان هاوڕێ ئەبو هادی، هاوڕێ هوشیار حوسەن برایم ناسراو بە هاوڕێ پشکۆ شەش پێنجە، کاك شەماڵ حەوێزی، هاوڕێ دکتۆر سەردار ڕەواندزی ناسراو بە دکتۆر غەفار، کاك ڕێکار ئەحمەد، وە لێکۆڵینەوەی ورد لەو کۆمە بەڵگەنامەیەی لە بەردەستمدا بوو، هەروەها ئەو نووسین و لێکۆڵینەوانەی کراون لە سەر شەڕی خواکورك، هەر وەها ئەو بۆچوونانەی دەربڕاون لەسەر جیاکردنەوەی هەردوو پرۆسەی ئەنفالی هەشت و کۆتا ئەنفال لە یەکتر لە لایەن کاك جەماڵ و کاك کەسرە تەوە وەك ئاماژەم پێیان دا، منیش بە تەواوی گەیشتمە ئەو بڕوایەی ئۆپەراسیۆنی ئەنفال کەی گشتی 9 پرۆسە بووە، وە شەڕی خواکورك لەو کات و مێژوو و جوگرافیایە بە پێی بەڵگەنامەکان جیا نەبووە لە کەی پرۆسەی ئەنفال و بەشێکە لێی، لە زمانی بەڵگەنامەکانەوە ئەوەندەی لە بەردەست منە، بەشێکە لە پرۆسەی ئەنفالی 8، چۆن شەڕی تازە شار بەشێکە لە پرۆسەی ئەنفالی 3، شەڕی سەری جوانەگاو بەنی هەریر

بەشێکن لە ئەنفالی 5،6،7…..هتد، بەهەمان شێوەش داستانی خواکورك بەشێکە لە پرۆسەی ئەنفالی 8، واتا شەڕی خواکورك رووداوێکە لە رووداوەکانی ئەنفالی 8، کە ئەهمیەتێکی مێژوویی هەیە لە چرکەساتی ئەنفال و لە ژینگەی داڵوخان و پاشەکشەو بێ هیوایی ئەنجامدراوە.، ئەو شەڕە دابڕاو نەبووە لە ئەنفال
ئەم شەڕە لەو کات و جوگرافیایە جیا نەبووە لە پرۆسەی ئەنفال، وە پێویستە ئەم کەلێنە پڕ بکرێتەوە، چونکە مێژوو، جوگرافیاو هێزە بەشدارەکان حکوومەتی عێراقی لە پرۆسەکە هەموو یەکن، تەنها کاتێك ناڕاستە کە بەڵگەنامەکان ساختە بن، پێویستە ئەم هەڵەیە لە نووسینەوەی مێژووی ئەنفال راست بکرێتەوە، وە هەموو ئەو بەڵگەنامانەی دیکە هەن بەرامبەر ئەنفالی هەشت ئازاد بکرێن.

گۆڕانکاری لە نووسینەوەی مێژووی ئەنفال

نازانم بۆ چ پێوەرێك 6-9 بە رۆژی کۆتایی ئەنفال دراوەتە قەڵەم، لە کاتێك خاتمەت الانفال لە رێکەوتی 3-9-1988 بە پێی راپۆرتی فەرماندەکەی کۆتایی هاتووە، ئەگەر هۆکار لێبوردنە گشتییەکەی ژمارە 736ی ئەو رۆژە بێت، ئەوا رۆژانی دواتریش گرتن و شوێنبزرکردن و ئیعدام و زیندە بەچاڵکردن بەردەوام بووە لە سنووری خاتمەتوالانفال، چ بە ئەوانەی پێشتر دەستگیر کرابوون، یان ئەو کریستان و ئێزیدیانەی لێبوردنەکە نەیانی گرتەوە، یاخود بەسەرو شوێنکردنی ئەو پیاوە گەنجانەی دواتر لە ناوچەی پرۆسەی ئەنفالی بادینان خۆیان دا بە دەستەوە گوایە لێبوردنەکە دەیان گرێتەوە، لە دەرەوەی یاساو رێسای لێبوردن شوێنبزرکران.
هەروەها بە پێی ئەم ساغکردنەوەیەی لێرەدا سەلماندمان بۆ پرۆسەی ئەنفالی 8، ئەوا 9-9-1988 دوا رۆژی پرۆسەی ئەنفالە نەك 6-9-1988، پرۆسەکە تاکو 6 رۆژ دوای پرۆسەی کۆتا ئەنفال بەهۆی بەرگری سەنگەری قەبری زاهیر بەردەوام بووە، بەمەش ماوەی پرۆسەی ئەنفال لە 197 رۆژەوە دەبێتە 200 رۆژ، وە شەڕی خواکورك و جوگرافیاکەی دەچێتە چوارچێوەی ئۆپەراسیۆنەکانی ئەنفالەوە.
بۆ ئەوانەشی پێیان وایە پرسەی ئەنفالی 8 و نە یەك پرۆسەن، ئەوا دیسان ماوەی ئەنفای کۆتایی پێویستی بەراستکردنەوە دەبێت، رێکەوتی دەستپێك و کۆتایی ئەنفالی 8 دەبێتە رێکەوت و کۆتایی خاتم الانفال.

دوا وتە

کۆتایی بەرەی داستانی خواکورك کە شەڕەی (قەبری زاهیر)یشی پێ دەوترێت، دوا پەنتی سنووری سێگۆشەیەو ماوەیەکی زۆریشی خایاند"14ی ئاب بۆ 5ی ئەیلول، لەسەر سنوور پێشمەرگە مەترسی چەکی کیمیاویان

نەبوو، بە هاوبەشی پارتی، "حیزبوڵا"، بەم ساغ نەبەتەوە"، شیوعی، ئەوای شەش، پارتی گەل بەرەو رووی هێرش بوونەوە لە ماوەی زیاتر لە مانگێك.
شیاوی گوتنە بەدرێژایی شەوی خواکورك تاقە پێشمەرگەیەك تەسلیمی دوژمن نەبووە، یەك پێشمەرگەش بەدیل نەگیراوە، کەی گشتی 29 پێشمەرگە گیانیان بەخت کردووە، 28 پێشمەرگەی پارتی و یەکی شیوعی، بە بریندارەکانیش لە نەوان 104 بریندار و 160 بریندار باس دەکرێت، دیل و خۆ بەدەستەوەدان نەبووە، هەروەها سەدان خۆبەخش و بەرگری میلی هاتوونەتە بەرەکان و هاوەڵیانی عەرەب و کلدە ئاشووری و کوردی رۆژهەلات بەژدار بوون.
ئەرکی من لەم نووسینە گەڕانەوەی وێنای بەرەکانی جەنگ نەبوو، ئەوە کاری بەشداربووانە، بەڵکە کاری من ساغ کردنەوەی ژمارەی پرسەکانی ئەنفالە.
بەهەی بارودۆخی سیاسی ئەو رۆژگارە، وە ئاو هەوای ساردی ناوچەکە و هەڵکردنی رەشەبای تووند، کە وردە وردە بەرەو ساردتر دەچوو، ڕۆژی دووشەم رێکەوتی 1988-9-5 هێزی پێشمەرگە لە سەرەتا پارتی پاشەکشە دەکات لە سەنگەرەکانی قەبری زاهیر دوای نیوەڕۆی هەمان رۆژ 1988-9-5 هەموو پێشمەرگە پاشەکشە دەکات لە سەنگەرەکان، دووای چوار رۆژ لە رۆژی هەینی رێکەوتی 1988-9-9رژێم سەرکەتنی خۆی لە پرسەی ئەنفال 8 راگەیاندووە، 29 گیانبەختکردووەکەی ئەو داستان و بەرەو رووبونەووانەی ئەو رۆژانە دەبنە گیانبەختکردووانی پرسەی ئەنفال.
قەبری زاهیر و گەرشی شوانەکە بووەتە قوربانی سنووری دروستکراوی دابەشکردنی کوردستان، بە هەمان سنوور دەبەیت، لەو خاکە لە لایەن جەندرمەوە تەقەی لەدەکرێت دەکوژرێت، بەم شێوەیە گەلەکەی دەچێتە مێژووی ئەنفالەوە.

سەرچاوەکان:

کۆیە لە شاڵاوی ئەنفالی چواردا-توێژینەوەیەکی مێژوویی-زارەکی یە ، نامەیەکە، کەسرەت ئەکرەم عەوەڵا – زانکۆی کۆیە بەشی مێژوو.
جینۆسایدی باشوری کوردستان،پرسەی ئەنفالی یەك بە نموونە 1-21 بە 1988-3-19، جەمال مەجید فەرەج.
جینۆساید لە عێراق-پەلاماری ئەنفال بە سەر کورد، هیومان رایتس وۆچ/میدل ئیست وۆچ، چاپی سێیەم، لە ئینگلیزییەوە محەمەد حەمە ساڵح تۆفیق.
بارزانی و بزووتنەوەی رزگاریخوازی کورد-بەرگی چوارەم، مەسعود بارزانی

ئینسکلۆپیدیای تۆمەتبارانی شاڵاوی ئەنفال لە باشووری کردستان- نووسینی دەرسیم دیبەگەیی-باشووری کوردستان 2014
الكشافات التحليلية لبيانات القيادة العامة للقوات المسلحة العراقية 1980-1988 بغداد 1989 اشراف الدكتور جاسم محمد جرجيس، مركز التوثيق الاعلامى لدل الخليج العربى
تحليل عملية الخاتمة الانفال لفترة من 28-8-1988 لغاية 3-9-1988
https://www.regaykurdistan.com/index.php/dydar/y-p-shm-rg-shyw-yy-kan-l-dastany-khwakw-k-hawyny-1988
https://ckb.wikipedia.org/wiki/%D8%B4%DB%95%DA%95%DB%8C_%D8%AE%D9%88%D8%A7%DA%A9%D9%88%D8%B1%DA%A9
https://www.facebook.com/watch/?v=323817043227858
https://hawlerweb.net/kurdistan/2022/07/25914/
https://m.youtube.com/watch?v=JvoiUYm71Ss
https://www.facebook.com/100000277760176/posts/5857251747627359/?rdid=85QZeEF8Vx1mYFLT#
https://ckb.wikipedia.org/wiki/%D8%B3%DB%8C%D8%AF%DB%95%DA%A9%D8%A7%D9%86
https://partipedia.org/ku/articles/%DA%AF%D8%B4%D8%AA-%D8%A8%D8%A7%D8%A8%DB%95%D8%AA%DB%95%DA%A9%D8%A7%D9%86/%D8%AF%D8%A7%D8%B3%D8%AA%D8%A7%D9%86%D9%89-%D8%AE%D9%88%D8%A7%DA%A9%D9%88%DA%95%DA%A9-%D9%A1%D9%A9%D9%A8%D9%A8?sfnsn=wa
https://www.kurdpress.com/news/2773496/%D9%81%D8%A7%D8%AC%D8%B9%D9%87-%D8%B4%DB%8C%D9%85%DB%8C%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D8%B4%D8%AF%D9%86-%D8%A7%D8%B4%D9%86%D9%88%DB%8C%D9%87-%D8%AC%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D8%AF%D8%B1-%D8%AA%D9%82%D9%88%DB%8C%D9%85-%D8%B1%D8%B3%D9%85%DB%8C-%D8%A7%DB%8C%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D9%86%D8%AF%D8%A7%D8%B1%D8%AF
https://farsnews.ir/azarbaijan_gharbi/1498851840000273932/%D8%A8%D9%85%D8%A8%D8%A7%D8%B1%D8%A7%D9%86-%D8%B4%DB%8C%D9%85%DB%8C%D8%A7%DB%8C%DB%8C-%D8%A7%D8%B4%D9%86%D9%88%DB%8C%D9%87-%D8%B1%D8%A7-%D8%A7%D8%B2-%DB%8C%D8%A7%D8%AF-%D9%86%D8%A8%D8%B1%DB%8C%D9%85

بسم الله الرحمن الرحيم

رئاسة الجمهورية
سكرتارية سر القيادة العامة للقوات المسلحة

سيادة الرئيس القائد العام للقوات المسلحة المحترم

م / تكريــــــــــــم

١. أطلعتم سيادتكم على المطالعة المرفقة جانبا المتضمنة مقترحات تكريم الرفاق الذين عملوا مع قادة الفرق لعمليات (الانفال) و (محمد رسول الله) وأمرتم سيادتكم بما يلي :

أ. نوافق على رأي القيادة العامة وملاحظة التحقيق .

ب. تقدم القيادة العامة مقترحاتها بشأن القادة الذين لم يكرّموا بعمليات الانفال وحسب الاستحقاق " لا زيادة ولا نقصان " .

٢. تم تبليغ أمر سيادتكم بصدد الفقرة (أ) من المادة (١) أعلاه الى ديوان الرئاسة بكتابنا سري للغاية ٥٧٥٧ في ٦ ت٢ ١٩٨٨ .

٣. نوقش أمر سيادتكم في الفقرة (ب) المادة (١) أعلاه في أجتماع القيادة العامة للقوات المسلحة ليوم الاثنين ٧ ت٢ ١٩٨٨ بحضور السيد نائب القائد العام للقوات المسلحة وزير الدفاع والسادة أعضاء القيادة العامة للقوات المسلحة ماعدا السيد وزير الدولة للشؤون العسكرية ومدير الاستخبارات العسكرية العامة لتكليفهم بواجب خارج القطر وأقترحت القيادة العامة للقوات المسلحة ما يلي :

أ. تكريم الفريق الركن نعمه فارس حسين وكيل قائد الفيلق الخامس سابقا بنوط شجاعة عن عملية الانفال الاولى .

ب. تكريم اللواء الركن يونس محمد الذرب قائد الفيلق الخامس بنوط شجاعة عن عمليات الانفال الثامنه وخاصة الانفال وبلغه .

ج. تكريم العميد الركن صباح اسماعيل فرحان قائد قوات / ٤٥ بنوط شجاعة عن عملية الانفال الثامنـــــه .

د. الاكتفاء بما كرم به اللواء الركن رمزي محمود عبدالله قائد فق مش / ٣٣ (المشتركة فرقته بعملية الانفال الثامنه) بنوطي شجاعة ومبلغ (١٠٠٠) ألف دينار عن عمليات الانفال السابقة .

هـ. تكريم الرفيق اللواء عبد سلمان حمدي أمين سر قيادة فرع صوريه العسكريه (ق ٥) بنوط شجاعة عن عمليتي الانفال الثامنه وخاصة الانفال .

بسم الله الرحمن الرحيم

الجمهورية العراقية
رئاسة الجمهورية
مكتب امانة سر القيادة العامة للقوات المسلحة

سري للغاية

الرقم ١/١٨/ ٥٨١٢

التاريخ ١٠ ت٢ ١٩٨٨

الى / ديـوان الرئاسـة

الموضوع / تكريـم

حصلت موافقة السيد الرئيس القائد العام للقوات المسلحة حفظه الله على منح الضباط المدرجة أسماؤهم ومناصبهم أدناه نوط شجاعة لكل منهم .

١. الفريق الركن نعمه فارس حسين معاون رئيس أركان الجيش للتدريب لقيادته الفيلق الخامس أثناء عملية الانفال الاولى .

٢. اللواء الركن يونس محمد الذرب قائد الفيلق الخامس لقيادته الفيلق أثناء عمليات الانفال الثامنه وخاصة الانفال وبلغـه .

٣. الرفيق اللواء عبد سلطان حمندي أمين سر فرع محوريه العسكري (ق / ٥) لـدوره المتميز في عمليتي الانفال الثامنه وخاصة الانفال .

٤. العميد الركن صباح أسماعيل فرحان قائد قوات / ٤٥ لاشتراكه في عمليـة الانفال الثامنـه .

يرجى التفضل بما يقتضي ... مع التقدير .

الفريق الركن
علاء الدين كاظم حماد
أمين السر العام للقيادة العامة للقوات المسلحة

نسخة الى /
رئاسة الجمهورية (السكرتير) / يرجى التفضل بالاطلاع ... مع التقدير .

و. تكريم قادة الفرق المدرجة أسماؤهم أدناه الذين شاركوا بعملية خاتمة الانفال التي تم تنفيذها في قاطعي الفيلقين الاول والخامس للفترة من ٢٨ آب ولغاية ٢٣ أيلول ١٩٨٨ بمبلغ (٥٠٠٠) خمسة آلاف دينار مع ساعة يد موشحة بصورة سيادتكم :

أولا . <u>الفيلـــــق الاول</u>

(١) العميد الركن عبد المجيد عباس وهيـــب	قائد فق مش/ ٢
(٢) العميد الركن عبد عون نعمه منصـــور	قائد فق مش/ ٢٤
(٣) العميد الركن ابراهيم خليـل ابراهيم	قائد فق مش/ ٣٧
(٤) العميد (ق ع) الركن دريد مصطفى شاكـر	قائد فق مش/ ٤٠
(٥) العميد الركن علي أحمد محمـد صالـــح	قائد فق مش/ ٤٦
(٦) العميد الركن ناصـر سعيـد توفيـــق	قائد قـوات/ ٥٠

ثانيا . <u>الفيلق الخامـــس</u>

(١) اللواء (ق ع) الركن عصمت صابر عمـــر	قائد فق مش/ ٤
(٢) العميد الركن أميـر جاسـم حمـــو	قائد فق مش / ٧
(٣) العميد الركن عبد الجليل عبد الحميد محسن	قائد فق مش/ ٢٩
(٤) اللواء الركن محمد طاهر توفيـــق	قائد فق مش/ ٣٥
(٥) اللواء الركن حميـد شاكـر محمـــود	قائد فق مش/ ٤١
(٦) العميد الركن عبد الامير طوان حســين	قائد قـوات / ٣٨
(٧) اللواء (ق ع) أياد شعبان رمـــزي	قائد قـوات / ٤٢
(٨) العميد الركن قاسم صالـــح حســـن	قائد قوات جحفـل الدفاع الوطني / ٥

ز. تكريم الرفاق أمناء سر الشعب الحزبيه للفرق العسكريه أعلاه بمبلغ (٣٠٠٠) ثلاثة آلاف دينار مع ساعة يد موشحه بصورة سيادتكم :

أولا . الرفيق العميد محمد خيرى محمـد أمين سر قيادة شعبة شرحبيل العسكريه (فق / ٢٩) .

ثانيا . الرفيق العميد علي لفته حسين أمين سر قيادة شعبة خالد العسكريـــه (فق / ٢) .

ثالثا . الرفيق العميد الركن علي صالح حمودى الدورى أمين سر قيادة شعبة موسى بن نصير العسكريه (فق مش / ٣٥) .

رابعا • الرفيق العميد خلف نجم جاسم أمين سر قيادة شعبة أبي ذر الغفــــاري العسكريه (فق مش/٤١) •

خامسا • الرفيق المقدم أدريس سعيد محمــد أمين سر قيادة شعبة زاخو العسكريـــه (ق ق / ٣٨) •

سادسا • الرفيق المقدم عبد الستار جواد حمــزه مدير أدارة فرع عوربه العسكرى (فل ٥) لاشتراكه في جوال (فل ٥) مع (فق مش/٢٤) في عملية الانفال الاولى •

سابعا • الرفيق الرائد عبد الستار عطا الكبيسي أمين سر قيادة شعبة أربيل العسكريه لاشتراكه مع (ق ق جح د و / ٥) •

يرجى التفضل بالاطلاع والتنسيب مع فائق التقدير والاحترام سيدى الرئيس القائد العـــــــــام •

١١٢٨

الفريق الركـن
علاء الدين كاظـم حمـــــاد
أمين السر العام للقيادة العامه للقوات المسلحه

٨ ت٢ ١٩٨٨

سري للغاية

ب. خلاصة بتفاصيل تنفيذ خطة (عملية الانفال/٨) التي نفذتها قطعات الفيلق الخامس ق ق ٤٥ — فق٣٣ لتدمير المخربين في منطقة المثلث العراقي — الايراني — التركي قاطع خرنه اعتبارا من ٢ آب ٨٨ لغاية ٢٧/منه و ٢ أيلول ٨٨لغاية ٩ منه وكما ورد بالمواقف الصباحيه والمسائيه للفيلق المذكور.

١. **الوقت والتاريخ**

٢٠٣٠ يوم ٢آب لغايه ٢١/منه

١٨٠٠ يوم ٢ أيلول لغايه ٩/منه

٢. **المكـــان**

منطقة المثلث العراقي — الايراني — التركي — قاطع خرنه — ق ق ٤٥ — فق٣٣ — فل ٥

٣. **الخطه والاهداف**

الملحق (أ) المرفق

٤. **التفاصيل**

باشرت قطعات ق ق ٤٥ وفق٣٣ بتنفيذ خطة (عملية الانفال/٨) في منطقة المثلث العراقي — الايراني — التركي — قاطع خرنه لتدمير تواجد المخربين فيهـا.

آ. ق ق /٤٥

القطعات المشتركه

لمش٢٠٢

ل ق خ ٦٦

افواج الدفاع الوطني (١٠٦٠١١٠٢٣٠٧٧٠١٠٨٠٢١٩٠)

اولا. **الموقف يوم ٢آب٨٨**

(١) بالساعه ٢٠٣٠ يوم ٢آب شرع الرتل (آ) بالتقدم نحو اهدافه المرسومه وتمكن بالساعه ٢١٠٠ من احتلال الراقم ١١٥٨(٤٤٩٤) ودفع مجموعات من غاروته عبر نهر رازكه ولا زالت القوه تتقـدم باتجاه قرية خوطاري (٤٧٩١) والرتل (ب) شرع بالساعه ٢١٥٠ بالتقدم باتجاه اهدافه وتمكن من عبور نهر رازكه ومستمر بالتقدم باتجاه جبل اشمي (٥٤٩٣).

(٢) استمرت الارتال في تقدمها وتمكنت من احتلال اهدافها وحـرق القرى التاليه (خوريال — زيباره — اشمي — كلشواده — كاني رش) وايقاع خسائر كبيره في عملاء ايران حيث عثر على (١٣) جثه للعملاء مع دماء كثيره ضمن المنطقة وكميه من اعتدة الهاون ١٢٠ ملم.